Hyvä Liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsen,

ohessa liitteenä Poliisihallitukselle sekä LVM:lle mennyt näkemyksemme museoajoneuvolla harjoitettavasta henkilöliikenteestä.

Liikennekaaren valmistelun ollessa vielä käynnissä, haluamme tuoda esille tämän museoauto-esimerkin. On todellinen riski, että liikennekaaren myötä syntyy samanlaisia merkittäviä tulkintaongelmia. Liikennekaareen suunnitellut taksialan muutokset jättävät liikaa tilaa tulkinnalle. Liikennekaaren toteutuessaan ilman tarkentavia muutoksia, nähtävissä on tilanne, jossa muun muassa:

1. minkä tahansa laillisesti ilman lupaa henkilöitä kuljettavan ajoneuvon saisi varustaa taksikuvulla ja mittarilla
2. millä tahansa kimppakuljetuksia harjoittavalla tai kustannuksia jakavalla ajoneuvoilla voisi ottaa asiakkaita taksiasemilta
3. jos kaikki ottaisivat käyttöön taksikuvun, kuinka käy esimerkiksi ns. bussikaistan käytölle?

Lisäksi herää kysymys yleisen kuluttajansuojan toteutumisesta, erityisryhmistä puhumattakaan.

Vielä liikennekaaren kirjauksien muuttaminen on mahdollista, kaiken kiireen keskelläkin. Ammattimaisen henkilöliikenteen määrittelyä tulisi selkeyttää. Liikennekaareen tai ajoneuvon varusteita sekä käyttöä koskevaan sääntelyyn tulisi ottaa selkeä kirjaus siitä, että taksin tunnuksia voidaan käyttää vain taksiluvan nojalla liikennöivässä henkilöautossa. Näillä pienillä täsmennyksillä meillä olisi mahdollisuus välttää useita tulevaisuuden tulkintaepäselvyyksiä.

Yhteistyöstä kiittäen,
Tiina Sailavuo

****

Tiina Sailavuo
viestintäpäällikkö
Suomen Taksiliitto

Liikenne- ja viestintäministeriö
Olli-Pekka Rantala

Poliisihallitus
Samppa Holopainen

Museoajoneuvolla harjoitettava henkilöliikenne

Trafi julkaisi 17.2.2017 tiedotteen, jossa selvennettiin museoajoneuvojen harjoittaman henkilöliikenteen edellytyksiä. Trafi totesi, kuten laissakin on selkeästi ilmaistu, että museoajoneuvolla voi harjoittaa henkilöliikennettä ilman taksilupaa, mutta museoajoneuvo ei ole taksi. Siten ilman taksilupaa liikennöitävään museoajoneuvoon ei voida asentaa taksamittaria tai taksivalaisinta. Poliisi ja LVM:n virkamiehet ovat tämän jälkeen antaneet mediassa sekaannusta aiheuttavia lausuntoja. Lausunnoissa on todettu, että lainsäädäntö ei antaisi mahdollisuutta puuttua museoajoneuvojen toimintaan. Taksiliiton näkemyksen mukaan asiassa on sekoitettu keskenään kaksi eri kysymystä: oikeus liikennöidä ja oikeus käyttää taksin varusteita.

Museoajoneuvolla saa laillisesti kuljettaa henkilöitä korvausta vastaan ilman taksilupaa. Se ei kuitenkaan tee museoajoneuvosta taksia, ja ellei lupaa ole, ei museoajoneuvoa saa varustaa taksin tunnuksin. Museoajoneuvoa ei myöskään saa kuljettaa joukkoliikennekaistalla tai pysäköidä taksille varatuille pysäköintipaikoille (taksiasemalle), sillä se ei ole taksi. Käsittääksemme on täysin selvää, että yhteisöjen tai kotipalveluyritysten lupavaatimuksesta vapautetuissa ajoneuvoissa ei voi käyttää taksivarusteita, koska ne eivät ole takseja. Mikäli museoajoneuvojen kohdalla kuitenkin katsottaisiin, että taksivarustusta voidaan käyttää, ei olisi perustetta kohdella muita lupavaatimuksesta vapautettuja ajoneuvoja eri tavalla.

Lain mukaan poliisin tulee valvoa ajoneuvojen asianmukaisuutta tien päällä sekä liikennesääntöjen noudattamista. Poliisin tulisi siis puuttua virheelliseen varustukseen ja tienkäyttöön. Kyse ei ole siitä, että museoajoneuvojen oikeuteen harjoittaa henkilöliikennettä puututtaisiin, vaan siitä, että ajoneuvon varustuksen tulee olla ajoneuvolain 4 §:n edellyttämällä tavalla ajoneuvoa koskevien säännösten ja määräysten mukaista ja käytön tieliikennelain ja -asetuksen mukaista. Taksiliitto pyytää, että Poliisihallitus ja liikenne- ja viestintäministeriö yhdessä selventävät tilannetta, jotta poliisi voi suorittaa sille laissa kuuluvat tehtävät.

Taksiliikenteen ja ammattimaisen henkilöiden kuljettamisen ero

Taksiliikennelain tavoitteena on turvata laadukkaiden taksiliikennepalvelujen saatavuus. Lakia sovelletaan sen 3 §:n nojalla ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä henkilöautolla. Laki siis määrittelee, millä ehdoin ammattimaista henkilökuljetusta saadaan järjestää. Lain 2 §:n mukaan taksilla tarkoitetaan henkilöautoa, jota käytetään taksiluvan nojalla. Taksilupa puolestaan on hakemuksesta myönnettävä liikennelupa, joka oikeuttaa luvanhaltijan harjoittamaan tilausliikennettä yhdellä henkilöautolla koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Lain 4 §:n mukaan ammattimainen henkilöiden kuljettaminen edellyttää taksilupaa. Ilman taksilupaa saa henkilöitä kuljettaa ammattimaisesti vain neljässä tapauksessa: kunnan järjestämiin sosiaali- ja terveyspalveluihin kuuluvana palveluna, konsernin sisäisiin kuljetuksiin sen hallinnassa olevalla henkilöautolla, osana koti- ja matkailupalvelukokonaisuutta tai museoajoneuvolla. Näissä tilanteissa on siis kyse ammattimaisesta henkilöiden kuljettamisesta, mutta ei luvanvaraisesta liikenteestä. Muu henkilöautolla tapahtuva ammattimainen henkilökuljetus edellyttää taksiluvan ja se on siten luvanvaraista henkilökuljetusta eli taksiliikennettä.

Taksivalaisimen käyttö

Osoituksena siitä, että ajoneuvolla saadaan ajaa taksiliikennettä, on sen katolle asennettava taksivalo (yleiskielessä taksikupu). Asetuksessa ajoneuvojen käytöstä tiellä säädetään 50 §:n 2 momentissa, että tunnusvalaisin on poistettava tai peitettävä, kun ajoneuvoa ei käytetä luvanvaraisessa henkilötilausliikenteessä. Saman pykälän kolmannen momentin nojalla tunnusvalaisimella varustettua ajoneuvoa pidetään taksina. Taksivalaisimeen tehtävät merkinnät on määritelty liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa autojen ja perävaunujen rakenteesta ja varusteista (25 §).

Taksivalaisimen tarkoituksena on osoittaa kuluttajalle ne ajoneuvot, jotka saavat taksiluvan nojalla harjoittaa taksiliikennettä. Taksikuvusta kuluttaja tunnistaa sellaisen ajoneuvon, joka täyttää taksiliikennelain edellytykset luvan myöntämiselle. Taksikupu on siten merkki luvanvaraisesta ja luvallisesta kyydin tarjoajasta. On kuluttajan kannalta merkittävää, että vain sellaiset palveluntarjoajat, joiden asianmukaisuuden luvan myöntävä viranomainen on tarkistanut, voivat käyttää taksivalaisinta. Kuluttajan on voitava luottaa esimerkiksi siihen, että taksikuvun alla palvelua tarjoavan kuljettajan rikosrekisteri on tarkistettu.

Kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:n nojalla on kiellettyä johtaa asiakasta harhaan antamalla markkinoinnissa harhaanjohtavia tai totuudenvastaisia tietoja. Pykälän toisen momentin kahdeksannen kohdan mukaan totuudenvastaiset tiedot voivat koskea esimerkiksi elinkeinonharjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien sitoumusta noudattaa käytännesääntöihin liittyviä velvoitteita. Koska taksivalaisin on nimenomaan taksiliikenteeseen tarkoitettu tunnusmerkki, on lainvastaista, että sellainen kiinnitetään ajoneuvoon, joka tarjoaa ammattimaisia henkilökuljetuspalveluita ilman taksilupaa, siis olematta taksi.

Taksiasemat ja joukkoliikennekaistan käyttäminen

Kuluttaja tunnistaa taksiajoneuvon sen katolla olevan taksikuvun lisäksi myös siitä, että se tarjoaa kuljetuspalvelua taksiasemalla. Tieliikenneasetus kieltää pysähtymisen tai pysäköinnin muilta kuin takseilta taksiasemalla. Koska taksiksi on määritelty vain taksiluvan nojalla liikennettä harjoittava auto, ei taksiasemalle voida tulla hakemaan asiakkaita muilla kuin luvan saaneilla autoilla. Museoajoneuvolla tai muulla ajoneuvolla, jolle ei ole myönnetty taksilupaa, ei siten voida odottaa asiakkaita taksiaseman alueella. Takseille liikennemerkein sallittua linja-auto- tai raitiovaunukaistaa ei samasta syystä saa käyttää museoajoneuvolla henkilöitä kuljetettaessa.

Taksamittari

Ajoneuvolain 25 §:n 2 momentin mukaan luvanvaraiseen henkilöliikenteeseen käytettävässä M1-luokan ajoneuvossa on oltava taksamittari. Taksamittaria ei saa olla muussa ajoneuvossa. Museoajoneuvolla harjoitettava henkilöiden kuljettaminen ei ole luvanvaraista henkilöliikennettä, eikä museoajoneuvoon saa siten asentaa taksamittaria.

Rangaistussäännökset ja valvonta

Ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen rikkomisesta tuomitaan rangaistukseen niin kuin tieliikennelaissa säädetään. Tieliikennelain 103 §:n mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo kyseistä lakia tai sen nojalla annettuja sääntöjä tai määräyksiä, on tuomittava liikennerikkomuksesta sakkoon. Esimerkiksi käyttäessään taksivalaisinta muussa ajoneuvossa kuin taksissa, kuten museoajoneuvossa, syyllistyy siten tieliikennelaissa tarkoitettuun liikennerikkomukseen.

Poliisin tehtäviin kuuluu tieliikennelain ja sen nojalla annettujen asetusten valvonta. Poliisilla on tieliikennelain ja ajoneuvolain mukaan oikeus pysäyttää ajoneuvo ja tarkastaa se. Ajoneuvolain 84 §:n mukaan poliisilla on toimivalta määrätä ajoneuvo ajokieltoon ja/tai ilmenneet puutteet korjattaviksi, mikäli tarkastuksessa tai muutoin käy ilmi, ettei ajoneuvo täytä varusteiltaan säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia. Jos muussa ajoneuvossa kuin taksissa on taksamittari tai muita vain taksissa käytettäväksi tarkoitettuja varusteita, ajoneuvo ei täytä säädettyjä vaatimuksia.

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain 10 §:n mukaan poliisi huolehtii pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä pysäköintivirhemaksujen ja muiden kyseisessä laissa säädettyjen seuraamusten määräämisestä. Poliisin tehtäviin ja toimivaltaan kuuluu siten valvoa, että taksiasemille pysäköidään tai pysäytetään vain takseja.

Poliisihallituksen tehtävänä on tieliikennelain 108 a §:n ja ajoneuvolain 100 §:n nojalla antaa poliisin toimintaa koskevia tarkempia ohjeita ja määräyksiä kyseisten lakien tai niiden nojalla annettujen säännösten mukaan poliisille kuuluvien toimenpiteiden suorittamisesta. On selvää, että käsillä olevassa tilanteessa tarvitaan laissa tarkoitettuja tarkempia ohjeita ja määräyksiä poliisin tehtävien hoitamisesta.

Lopuksi

Taksiliitto haluaa korostaa, että kyse ei ole siitä, että poliisin tulisi puuttua tai estää henkilöiden kuljettaminen korvausta vastaan museoajoneuvolla. Sen sijaan poliisin tulee valvoa ajoneuvon varustuksen ja käytön lainmukaisuutta. Museoajoneuvoilla harjoitettavassa liikenteessä on noudatettava kaikkea liikennettä koskevaa sääntelyä, minkä valvonta liikenteessä kuuluu poliisin toimivaltaan. Kuluttajien suojan ja liikenteen sujuvuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että poliisilla on koko maassa yhtenevä ohjeistus siitä, miten lainvastaiseen toimintaan tulee puuttua.

Suomen Taksiliitto

Jari Lemmetyinen
Hallituksen puheenjohtaja

Timo Koskinen
Toimitusjohtaja